

УДК 159.922

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8458/2022-2-6>

Скакунова Кароліна Віталіївна,

здобувачка вищої освіти 4 курсу,
Спеціальності 053 «Психологія»
Інституту управління, психології та безпеки,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5291-9287>

Калька Наталія Миколаївна,

старший викладач кафедри практичної психології
Інституту управління, психології та безпеки,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6989-4909>

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ХЕЙТЕРА

***Анотація.** Стаття містить результати теоретико-емпіричного дослідження, на підставі яких встановлено особистісні особливості хейтера. Здійснено теоретичний аналіз особливостей прояву хейтерства як явища, проаналізовано сутність хейтерства у зрізі психологічних теорій та концепцій. Описано причини, фактори, ознаки та види хейтерства в соціальних мережах. За результатами аналізу наукових дослідження описано складові структурної моделі особистості хейтера, що включають в себе наступні особливості комунікативної сфери (емоційність у спілкуванні, агресивні та нападаючі висловлювання, нездатність вести діалог), емоційної (домінування негативних емоцій, заздрість, ненависть, страх, гнів, злість), когнітивної (дихотомічне мислення, когнітивні спотворення, негативні установки, полярне мислення, відсутність логічного мислення) та сфери самосвідомості (самопрезентація в мережі, самооцінка, Образ Я, невпевненість). Здійснено спробу типологізації хейтерів за сукупністю поведінкових факторів та особливостями структури особистості.*

Результати емпіричного дослідження, в основу якого взято аналіз аватарок у профілях хейтерів, висловлювань та емоцій у повідомленнях, доводять домінування негативних та агресивних емоційних тенденцій, ненависть, незадоволеність усім, невпевненість в собі, підозрілість, категоричність та інфантилізм. У поведінкових характеристиках можна виокремити сміливі, впевнені та зухвалі прояви, засобом якої швидше за все хейтер хоче самостверджуватися. Характеристики самосвідомості вказують на зосередженість на власному Я, егоїстичність та зневажання інших. Стосовно характеристик когнітивної сфери доведено, що домінуючими є вказівка на низький інтелект, поверховість та примітивність мислення.

***Ключові слова:** хейтер, кібербулінг, хейтерство, цькування, хейт, хейтинг, кіберненависть, травля.*

Skakunova Karolina, Kalka Nataliya. THE PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF HATER'S PERSONALITY

***Abstract.** The article contains the results of a theoretical-empirical study, based on which personal characteristics of the hater were established. A theoretical analysis of the features of the manifestation of hate as a phenomenon was carried out, the essence of hate was analyzed in terms of psychological theories and concepts. The causes, factors, signs and types of hate speech in social networks are described. According to the results of the analysis of scientific research, the components of the structural model of the hater's personality are described, which include the following features of the communicative sphere (emotionality in communication, aggressive and offensive statements, the inability to conduct a dialogue), emotional (dominance of negative emotions, envy, hatred, fear, anger, anger), cognitive (dichotomous thinking, cognitive distortions, negative attitudes, polar thinking, lack of logical thinking) and the sphere of self-awareness (self-presentation on the network, self-esteem, self-image, insecurity). An attempt was made to typologized haters based on a set of behavioral factors and features of the personality structure.*

The results of an empirical study based on the analysis of avatars in haters' profiles, statements and emotions in messages prove the dominance of negative and aggressive emotional tendencies, hatred, dissatisfaction with

everything, self-doubt, suspicion, categoricalness and infantilism. In the behavioral characteristics, one can detect bold, confident and daring manifestations, the means by which the hater most likely wants to assert himself. Characteristics of self-consciousness indicate self-centeredness, selfishness, and contempt for others. With regard to the characteristics of the cognitive sphere, it is noticeable that low intelligence, superficiality and primitiveness of thinking are dominant.

Key words: *hater, cyberbullying, hater, bullying, hate, hating, cyber hatred, bullying.*

Вступ. Хейтерство посіло одне із головних місць діяльності кожної особи у її житті, при цьому це не тільки у соціальній мережі, але й у звичайному житті через призму негативної деструктивної поведінки. Часто агресія є проективною стороною особистості із метою виплеску негативних емоцій на іншу особу.

У зв'язку із віртуалізацією сучасного соціального життя у ньому з'являється багато простору для висловлення ворожості та ненависті особами, що проводять багато часу та є активними споживачами контенту соціальних мереж.

Особистість, що активно продукує та поширює кіберненависть, або хейт, характеризує наявність певних особистісних якостей. Такі особи фокусуються на негативі і особливий інтерес у них викликають факапи, провальні, неуспішні факти та історії з життя інших осіб. Проте навіть у позитиві вони завжди віднаходять негативний підтекст, відразу ж використовуючи це як можливість для цькування та прояву спектру власних негативних емоцій.

Також варто зазначити, що ненависть може базуватися на сукупності певних емоцій (провина, тобто перекладання провини на особу того, до кого є ворожість та ненависть) та ставлень (звинувачення, легше звинувачувати інших, аніж себе). Часто хейтерство вважають прерогативою молоді, оскільки в його основі закладений максималізм, а зріла та доросла особа переважно прагне не витратити силу та енергію на гнівні нападки у сторону інших.

Матеріали та методи. Природа хейту базується на ненависті, проте психологічні теорії та концепції розглядають це явище із різних позицій.

Представники психоаналітичної теорії (З. Фрейд, М. Кляйн, Г. Кохут) визначають ненависть як его-стан, основною спрямованістю якої виступає бажання знищити «ворожий об'єкт». У цьому випадку ненависть

можна трактувати як емоцію, за якою особистість ховає свою особисту невпевненість.

Також хейт можна трактувати з позиції проективної ідентифікації, за допомогою якої неприйняті частинки Его приписуються іншій людині і викликають негативні емоції та невдоволення. Під час проективної ідентифікації людина не повністю заперечує те, що прогнозує, проте приписує неприйняті та небажані думки іншому.

Г. Кохута переконує, що кожна людина здатна переживати амбівалентність: як любити, так і ненавидіти і при цьому не відчувати себе винною [2; 3].

Теорія політичної соціалізації визначають ненависть і ворожечу як якості, які дитина засвоює в сім'ї і згодом транслює у соціальних групах, у які включається у процесі соціалізації. Тому часто ворог сприймається як закономірний елемент системи [1].

Психологи-неокласицисти наголошують, що часто хейтери мають садистські нахили, адже їм приносить задоволення біль та негатив у сторони інших. Також для них властивий низький рівень почуття самоідентичності, самосвідомості, відсутність впевненості, психопатичність, високий психотизм, звинувачення інших, когнітивні спотворення.

Також варто зазначити, що ненависть може базуватися на сукупності певних емоцій (провина, тобто перекладання провини на особу того, до кого є ворожість та ненависть) та ставлень (звинувачення, легше звинувачувати інших, аніж себе).

Хейт – це, свого роду, кібербулінг, який є небезпечною формою прояву агресії, оскільки це присутність загрози для власника акаунту і організоване навмисне цькування. При такій формі прояву агресивності чутливі користувачі можуть переживати стани емоційного напруження, розвиток фобій та навіть думки і наміри суїцидального характеру.

Постійний хейт полягає у регулярному відслідковуванні контенту профілів блогера і наявності негативних коментарів. У вільний час хейтер займається примноженням ненависті і створенням негативних емоцій в інших інтернет-користувачів.

Для хейтера головним та домінуючим емоційним переживанням є неприязнь, а в крайньому її прояві – ненависть. Численні дослідження доводять, що мотивами прояву хейту є:

- 1) поганий настрій, нудьга (особа, яка не вміє контролювати власні емоції, проєктує їх на інших осіб);
- 2) заздрість (недосягання людиною своїх цілей і відповідно образа на того, хто досягнув певних результатів);
- 3) -потреба постійної уваги (самотність та непримітність особи завжди обирають хейт як можливість заявити про себе);
- 4) самоствердження (за допомогою припинення інших хейтер виділяє власну значущість та унікальність);
- 5) бажання слави (яскраві та негативні, провокативні пости чи коментарі здатні привернути увагу до особи); негативне мислення (концентрація на негатив) [6].

Поведінкові аспекти хейтера у соціальних мережах, як правило, проявляються в:

- 1) образі (ціллю є емоційне та нестримне вираження ненависті, відсутність критики);
- 2) полярних судженнях (вони роблять висновки, орієнтуючись тільки на негативні сторони, не беручи до уваги позитивні аспекти);
- 3) відмові від конструктивного діалогу (хейтерів неможливо переконати в чомусь чи домовитися);
- 4) нападах на інших користувачів (негатив хейтера має здатність розповсюджуватися на коментаторів, які стають на захисту особи, яку цькує ненависник);
- 5) потоці коментарів (зазвичай хейтери не обмежуються одним коментарем, вони негативно висловлюються майже під усіма постами). Коментарі хейтерів, як правило, є негативною проєкцією переживання ними ненависті [7; 8].

Узагальнюючи результати теоретичних досліджень, пропонуємо структурну модель особистості хейтера (рис. 1):

Особливу увагу звернено на когнітивну, емоційну, комінукативну сфери та поведінкові прояви хейтера.

Рис. 1. Структурна модель особистості хейтера

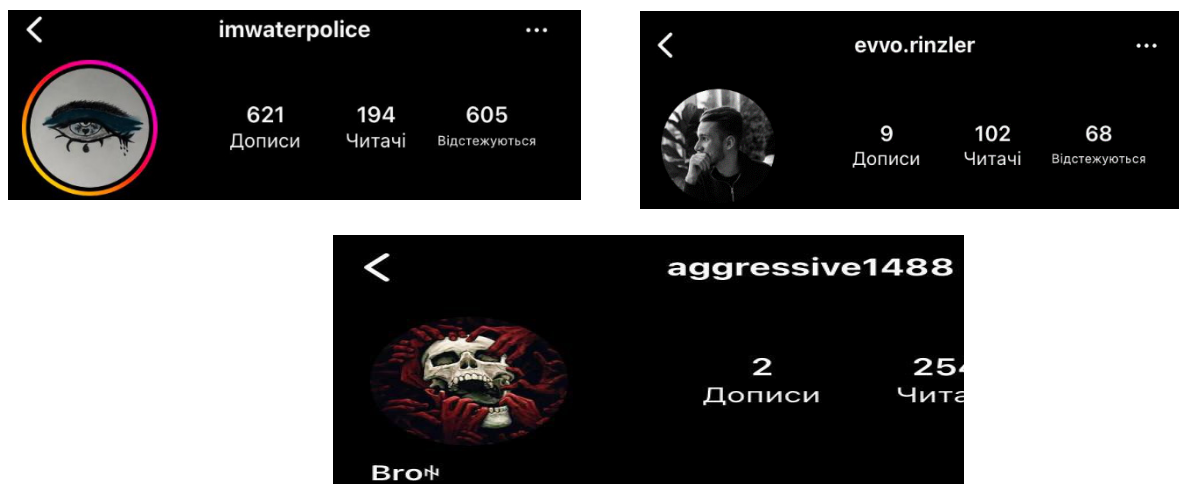

Рис. 2. Аватарки хейтерів

Таблиця 1

Приклади висловлювань хейтерів

	Сфери особистості	Приклади висловлювань
1.	Хейт з акцентом на когнітивну сферу	«...мдааа...розум у тебе Микита відсутній. Займись саморозвитком, бо отупієш...» «...факт того, що ти дурапа ясно. ...»
2.	Хейт з акцентом на поведінкову сферу	«...Олександр красень, а от Анна грає на публіку для того, щоб зацікавити аудиторію....сором...»
3.	Хейт з акцентом на сферу самосприйняття	«...хочу порадити себе як проф. майстра...а от ваша асистентка Володимир – лайно...»
4.	Хейт з акцентом на мотиваційну сферу	Ти ніяк не мотивуєш людей своїм прикладом, а лише смішиш...»

Результати дослідження. З метою визначення психологічних особливостей осіб, що стикалися з явищем хейтерства, було проведене відповідне емпіричне дослідження аватарок (умовних позначень) та особливостей висловлювань у соціальних мережах.

На першому етапі емпіричного дослідження типової поведінки залучались 30 респондентів, яких за допомогою аватарів профілів соціальної мережі Інстаграм погрупували по ідентифікаційним ознакам. Серед типових зображень, які можуть зустрічатися на аватарках, дослідниками виокремлено такі: звірі (домашні (котики, цуценята, єноти); хижі (леви, тигри, пантери, вовки); фентезійні та казкові персонажі (гноми, ельфи, феї тощо); супергерої; фотографії з дитинства; відомі люди; гримаси, шаржі; чорно-білі фото; фото з відпустки; чужі фото; частини тіла; значки, логотипи, піктограми; відсутність аватарки.

Результати нашого дослідження показали, що більшість хейтерів мають явне бажання самовиразитись. Кольорова гама усіх аватарок чорні, сірі та червоні відтінки, що свідчить про бажання самовиразитись, привернувши увагу на яскравість та контраст загального вигляду профілю.

Наступним кроком нашого дослідження став аналіз висловлювань, при цьому було зосереджено увагу на змісті самого повідомлення, словах, що вживає хейтер, якими супроводжуються ці висловлювання.

Для аналізу особливостей спілкування та емодзі, які використовують хейтери, наведено найбільш промовисті коментарі хейтера із особистих профілів відомих блогерів із великою кількістю підписників. Дані коментарі погруповані у 4 блоки, які тим чи іншим чином відповідають за висвітлення у них сфер особистості (когнітивної, поведінкової, самосвідомості та мотиваційної) (таблиця 1).

У блоці хейт з акцентом когнітивну сферу демонструє брак уваги зі сторони інших його близьких, бажання бути у центрі уваги та навіть прояв лідерських якостей. Проте у даному коментарі це звучить як хейт.

Також у коментарях хейтера було помічено висвітлення неприйнятної поведінкової сфери через призму осуду за поведінку інших. Ми бачимо, що хейтер використав образу, спроектовану саме на жіночу стать, за гру на публіку, як нещире донесення інформації до аудиторії, ми можемо говорити про ймовірність використання брехливості у житті самого ж хейтера.

Також бачимо висвітлення «Я»-концепції через призму власної цінності та ідеалізації хейтера. У даному випадку ми можемо говорити про високу самооцінку хейтера та його самоідеалізацію перед іншими, самовпевненість та деяку зверхність, що ймовірно присутня у його житті.

Висвітлення когнітивно-поведінкової сфери разом із мотиваційною через призму зауваження за неправильний власний приклад. У цьому коментарі присутнє дещо агресивне зауваження за неправильний приклад поданий блогером – аудиторії. І жорстка, нічим не підтверджена образа у вигляді лайливого висловлювання: «дурепа».

Тому можемо аналізувати, що присутність лайків, пряма образа та зауваження активно присутні у житті хейтера та є для нього нормою у звичайному спілкуванні. Проте у виправданні можемо сказати, що із дитячого чи підліткового віку увага на такі речі у батьків до дитини на різних стадіях виховання була відсутньою, що відобразилося у дорослому житті.

Важливою мовою спілкування хейтерів є використання різноманітних емодзі, що символізують їхні негативні стани та емоції.

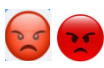

Результати аналізу емодзі, що трапляються у висловлюваннях хейтерів (злість, огида, ненависть, дислайк тощо).

Як бачимо, такий набір емодзі підсилюють та допомагають хейтеру підкреслити своє зневажливе ставлення та демонструвати у такий спосіб агресію та злість. У коментарях хейтерів прослідковується постійне бажання додати емодзі навіть повторення одних і тих самих негативних емодзі, що однозначно вказує на сильний прояв ворожості, негативізму, злості, ненависті та агресії.

Висновки. Хейтерство лежить в основі нашого звичайного життя досить давно, проте воно реінтегрується та негативно удосконалюються із появою нових можливостей

Таблиця 2

Емодзі, які найчастіше використовують хейтери у своїх коментарях

№ з/п	Комбінація емодзі	Трактування
1.	 Злість+ненависть	Вказують на зневагу та незадоволення іншими, агресивні прояви
2.	 розчарування	Принизливе та зневажливе ставлення, обезцінення особи, намагання підкреслити свою значущість
3.	 Лайно + Дислайк	Незадоволення та образа, намагання зосередитися на негативних сторонах особи
4.	 Лайно +злість	Агресія та невдоволення, бажання принизити особу
5.	 Огида+лайно	Принизливе ставлення, відверта зневага

та цифрових гаджетів, де кожен із нас автоматично може стати «інкогніто» та виплескувати свій негатив на інших, це є спосіб задовольнитись та принизити інших.

Хейтерство науковці відносять до кібербулінгу як різновид, в основі якого є агресивні та насильницькі дії морального характеру до певної особи в онлайн-просторі. Причиною хейтерства є вплив як соціальних, так і особистісних чинників. Серед соціальних виокремлюють особливості впливу засобів масової інформації, друзів, сім'ї, а до особистісних – заздрість, неприязнь, бажання влади, потребу в увазі та самоствердженні.

Визначено, що основною характеристикою хейтера є домінування негативних і навіть агресивних емоцій, ненависть, незадоволеність усім, невпевненість в собі, підозрілість, категоричність та інфантилізм. Усі згадані особливості поділено на окремі сфери, а саме: сферу самосвідомості (Я-концепції), комунікативну сферу, емоційно-почуттєву сферу та когнітивну сферу.

У поведінкових характеристиках акцент зроблено на сміливій, впевненій та зухвалій поведінці, засобом якої швидше за все хейтер хоче самостверджуватися. Характеристики самосвідомості вказують на зосередженість на власному Я, егоїстичність та зневажання інших.

Стосовно характеристик когнітивної сфери помітно, що домінуючими є вказівка на низький інтелект, поверховість та примітивність мислення.

Враховуючи вищевикладене, а також інші докази, отримані нами шляхом теоретичного аналізу та емпіричного дослідження, ми можемо визначити хейтерство, чи ненависть як діяльність, пов'язану з публікаціями в Інтернеті, як негативну оцінку діяльності особи насамперед з метою висловити своє негативне ставлення до іншої особи чи об'єкта, незалежно від того, чи спричинить реальне заподіяння шкоди конкретній особі, а також з метою спровокувати інших на відповідь.

Список використаних джерел:

1. Іванишин Н.Л. Концепт hate speech у медіа-дискурсі. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. № 7. 2020. С. 30–34.
2. Ісакова Т.О. Мова ворожнечі як проблема українського інформаційного простору. *Політика. Стратегічні пріоритети*. № 4. 41. 2016. С. 90–97.
3. Мудрик О. Визначення індивідуальних властивостей особистості на основі аналізу аватарок. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти: збірник наукових праць*. 2019. Випуск 9. С. 287–291.
4. Полешко Н.С. Хейтери віртуального простору: соціально-психологічний аналіз культури поведінки. *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки: зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф. / редкол.: Н.В. Федотова (гол. ред.) та ін. Миколаїв : МФ КНУКіМ, 2019. Ч. 2. С. 98–100.*
5. Janne van Doorn. Anger, Feelings of Revenge, and Hate. *Emotion Review* Vol. 10 № 3. 2020.
6. Pretus C., Ray J. L., Granot, Y., Cunningham, W. A., & Van Bavel, J. J.. The psychology of hate: Moral concerns differentiate hate from dislike. *European Journal of Social Psychology*. 2022. P. 1–18.
7. Sorokowski P, Kowal M, Zdybek P and Oleszkiewicz A (2020) Are Online Haters Psychopaths? Psychological Predictors of Online Hating Behavior. *Front. Psychology*. P. 11–15.
8. Fischer A., Halperin E., Canetti D., Jasini A. Why we hate. *Emotion Review*. 10(4). 2018. P. 309–320.

References:

1. Ivanyshyn N.L. (2020). Kontsept hate speech u media-dyskursi [The concept of hate language in media discourse.]. Scientific journal of the Lviv State University of Life Safety "Lviv Philological Journal". № 7, pp. 30-34. [in Ukrainian]
2. Isakova T.O. (2016). Mova vorozhnechi yak problema ukrainskoho informatsiinoho prostoru [Hate speech as a problem of the Ukrainian information space]. *Polityka. Stratehichni priorytyety*. №. 4. 41, pp. 90-97. [in Ukrainian]
3. Mudryk O. (2019). Vyznachennia indyvidualnykh vlastyvostei osobystosti na osnovi analizu avatarok [Determination of individual personality properties based on the analysis of avatars]. *Current problems of psychology in educational institutions: a collection of scientific papers*. Issue 9, pp. 287-291. [in Ukrainian]

4. Polieshko N. S. (2019). Kheitory virtualnoho prostoru: sotsialno-psykholohichniy analiz kultury povedinky [Hetery of the virtual space: socio-psychological analysis of the culture of behavior]. *The state and prospects of the development of cultural science: coll. theses of reports of the 5th International Science-Pract. conf.* / [edited by: N. V. Fedotova (chief editor) and others]. Mykolaiv: MF KNUKiM, Part 2. P. 98-100. [in Ukrainian]
5. Janne van Doorn. (2020). Anger, feelings of revenge and hatred. *Emotional Review*. Vol. 10 №. 3.
6. Pretus, C., Ray, J.L., Granot, Y., Cunningham, V.A., and Van Bavel, J.J. (2022). The psychology of hate: Moral issues distinguish hate from dislike. *European Journal of Social Psychology*. 2022. P. 1-18.
7. Sorokovskyi P., Koval M., Zdybek P. and Oleshkevych A. (2020). Are Online Haters Psychopaths? Psychological predictors of online hate. *Front. Psychology*. P. 11-15.
8. Fischer A., Halperin E., Canetti D., Yassini A. (2018). Why we hate. *Review of Emotions*, 10 (4). P. 309–320.